

Kærlighedens farve er rød

Filmanmeldelse. *The Passion of The Christ* (2004). Instruktion: Mel Gibson.

Af [MICHAEL HØJER](#)

I The Passion of The Christ oprulles en af verdenshistoriens mest udbredte og universelle fortællinger, nemlig fortællingen om de sidste tolv timer i Jesu liv – tolv timer, hvor Jesus led på hele menneskehedens vegne. Og helt i instruktøren Mel Gibsons ånd, er The Passion en blodig affære, hvor netop lidelsen, fra start til slut, spiller den altafgørende hovedrolle. Men kan filmens særdeles udpenslede vold retfærdiggøres?

Jeg har lige være ude at hente vand på biografens toilet, vel vidende hvad det er jeg går glip af i disse sekunder. Det er nemlig anden gang inden for to uger jeg ser *The Passion of The Christ*, og tidspunktet for toiletbesøget er omhyggeligt udvalgt.

Da jeg bevæger mig ned langs sæderækkerne mod min plads, fokuseret på at holde mine øjne så langt væk fra lærredet som muligt, ser jeg ind over biografens salen.

Den er knap halvt fyldt, og det bemærkelsesværdige er, at samtlige tilstedeværende publikummer sidder med hånden foran øjnene og med et forfærdet udtryk i øjnene. Enkelte drister sig, i ny og næ, til at fjerne hånden fra ansigtet, men da deres blik rammer lærredet gisper de og hånden løftes hurtigt op igen.

Hvad der foregår på lærredet, befinder sig blandt de mest afskyelige torturscener i filmhistorien. Jesus straffes med pisk for "gudsbespottelse", og der er ikke grænser for den detaljerigdom hvormed scenen afvikles – detaljer man sagtens kan være foruden, specielt ved andet gennemsyn. Men er denne udførlige skildring af vold, smerter og lidelse nødvendig, for at en film som *The Passion* kan fortælle sin historie?

Fra Mad Max til Jesus Kristus

Bibelske film er absolut ingen nyskabelse. Jesus-figuren har faktisk floreret på film siden mediets spæde begyndelse. Således er de filmiske skildringer af Jesu liv kommet i en lind strøm siden begyndelsen af det 20. århundrede, dog med ganske forskellige udgangspunkter. Af bemærkelsesværdige film kan bl.a. nævnes *La Vie et la Passion de Jésus Christ* (Ferdinand Zecca og Lucien Nouguet, 1902), *Intolerance* (D.W. Griffith, 1916), *Blade af Satans Bog* (Carl Th. Dreyer, 1921), *King of The Kings* (Cecil B. DeMille, 1927), *The Robe* (Henry Koster, 1953), *Matthæuspassionen*, (Pier Paolo Pasolini, 1964), *The Greatest Story Ever Told* (George Stevens, 1965), *Jesus Christ, Superstar* (Norman Jewison, 1973), *Et Herrens Liv* (Monty Pyton, 1979), *The Last Temptation of Christ* (Martin Scorsese, 1988), og nu altså også Mel Gibsons *The Passion of The Christ*.

Gibsons filmkarriere spænder over femogtyve år, og hvis man tager et vue ud over de film han har medvirket i, har lidelserne tilsyneladende fulgt ham hele vejen. Fra den martrede titelrolle i gennembrudsfilm

Griffiths *Intolerance* (1916).

Mad Max (George Miller, 1979), over skuldre af led, skudsår og selvmordstanker i firser-hittet *Dødbringende Våben* (Richard Donner, 1987), forbi den mentalt plagede *Hamlet* (Franco Zeffirelli, 1990), det vansirede ansigt i instruktørdebuten *Manden Uden Ansigt* (1993) og videre mod *Braveheart* (1995), hvor Gibson spiller den evigt fortærede William Wallace, hvis smertelige liv meget passende ender på pinebænken.

Det kan derfor ikke undre, at netop Gibson har valgt at lave en Jesus-film som primært fokuserer på den lidelse Jesus måtte igennem, før han kunne genopstå fra de døde og sætte sig ved sin faders højre side.

The Passion er da også umiskendeligt Gibson'sk, hvis man da kan tale om noget sådant oven på kun tre film. Billedsiden ligner ofte, til forveksling, hvad man så i *Braveheart* (bl.a. et anseeligt forbrug af slowmotion), og i *The Passion* kredses igen omkring de selv samme temaer, som udforskedes i Gibsons anden film.

I centrum for begge Gibson-instruktioner, står den evigt pinte helt, der må udstå nok så uhyrlige lidelser for sine medmenneskers skyld. I første ombæring drejede det sig om frihed for Skotland, denne gang er hele menneskehedens ve og vel på spil, og lidelserne er så meget desto større.

Fra det første billede af den fortvivlede, bedende Jesus (Jim Caviezel) i Getsemane Have, til hans sidste åndedrag på korset står pinslerne malet i ansigtet på ham. Men ikke kun Jesus lider i *The Passion*. Det samme gør moderen Maria (Maia Morgenstern), den underskønne eks-luder Maria Magdalena (Monica Bellucci), den ansvarstyngede Pontius Pilatus (Hristo Naumov Shopov), den fornægtende Peter (Francesco de Vito) og ikke mindst den plagede Judas (Luca Lionello), hvis kys jo, som bekendt, foranlediger eksekveringen af Jesu dødsdom. Det er altså nogle foruroligende og skæbnetunge timer, man tilbringer i selskab med disse mennesker. Intet er dog at sammenligne med den vold Jesus (og publikum) bliver udsat for, specielt i to af filmens scener: Da Jesus, i første omgang straffes med pisk af romerske soldater, og da han senere nagles til korset på Golgata.

Lidelse, lidelse og død

Der har kørt en heftig debat om *The Passion*, både før og efter filmens premiere. Fremstillingen af jøderne, som dem der slog Jesus ihjel, er selvfølgelig blevet kritiseret af jøderne selv. Men hvorvidt filmen rent faktisk giver det jødiske folk skylden for Jesu død kan diskuteres, da de jøder, der i filmen gøres til ansvarlige for Jesu korsfæstelse, alle er elitære ypperstepræster. De kan derfor ikke direkte sidestilles med den menige jøde.

Debatten om, hvorvidt *The Passions* udpenslede voldsscener kan retfærdiggøres, tvinges man derimod til at forholde sig til, hvis man vælger at se filmen, for det er de hypervoldelige sekvenser, der efterlader det største indtryk.

Der kan ikke herske tvivl om, at disse passager både chokerer, forfærder og vækker afsky hos tilskueren, men med hvad formål? Fortalere for Gibsons film, heriblandt en del kristne præster, mener at volden er et nødvendigt onde, for at minde os om, hvor stort et offer Jesus faktisk bragte for at redde menneskeheden, et offer foranlediget af hans kærlighed til os:

*Så grusom er ondskaben i verden, at Gud selv måtte gå ind i denne smerte. Og så grim er lidelsen, at Gud ikke ville efterlade os alene til at bære denne byrde [...]
Gibson har på filmen ladet sine egne hænder banke naglerne i Jesus. En af denne verdens kendte aktører udstiller, at det var for hans skyld og som straf for hans synd, at Guds søn måtte ofre sit liv i stedfortrædende lidelse.*

(Nicolai Winther-Nielsen, Kristeligt Dagblad, 02-02-04)

The Passions kritikere, derimod, mener at de blodsprøjtende pinselscener dvæler ved volden for voldens egen skyld og dermed er udpræget masochistiske, og man er tilbøjelig til at give dem ret.

Passion er en uhyrligt professionelt produceret film. Der er lagt et stor arbejde i at gøre filmen og tidsbilledet så detaljerigt og akkurat som muligt. Alle skuespillerne taler aramæisk eller latin, som det blev talt for to tusind år siden, og kostumerne er minutiøst genskabt efter datidens forskrifter. Også romerrigets torturmetoder er blevet nærstuderet, for at kunne beskrive datidens afstraffelsesmetoder så nøjagtigt som muligt. Men det store problem ved forsøget på at gøre hændelserne i *The Passion* så virkelighedstro som muligt er, at filmen i øvrigt er bemærkelsesværdigt stiliseret, og derfor ikke kan gøre krav på at være en "virkelighedstro" skildring af begivenhederne omkring Jesu korsfæstelse.

Først og fremmest er billedsiden, på Gibsons egen opfordring, inspireret af den italienske Barok-maler Caravaggio, der lavede nogle meget mørke (men ikke decideret blodige) religiøse malerier omkring år 1600. Desuden er der tydeligvis leget med farvefiltre for at give hver scene det rette visuelle udtryk, for slet ikke at nævne den betragteligt bearbejdede lydside, ført an af den storslåede og allestedsnærværende stemningsmusik.

Den i alle henseender metaforisk-symbolske stilistik gør, at volden, i flere scener, bliver så æstetiseret, at den netop fremstår direkte masochistisk. Samtidig er disse torturscener simpelthen for afskyelige til at kunne retfærdiggøres, for det er væmmelsen ved torturens absurde detaljerighed, der stjæler billedet – ikke fortællingen om Jesus, der lider pga. sin kærlighed til menneskeheden. I *The Passion* er kærlighedens farve rød som blod. New York Times' filmanmelder, A. O. Scott, beskriver filmens problem ganske eksakt:

The Passion of The Christ is so relentlessly focused on the savagery of Jesus' final hours that this film seems to arise less from love than from wrath, and to succeed more in assaulting the spirit than in uplifting it. Mr. Gibson has constructed an unnerving and painful spectacle that is also, in the end, a depressing one. It is disheartening to see a film made with evident and abundant religious conviction that is at the same time so utterly lacking in grace.

Gibson selv udtaler, at han kun har gjort brug af den vold, der var nødvendig for at fortælle historien og formidle pointen om Jesu lidelse og død. Jeg erklærer mig hermed uenig. Når nioghalvfems procent af publikum sidder med hånden foran øjnene, er det ikke kunstnerisk frihed, men sadistisk vulgaritet.

Paradoksalt nok virker slutningen, som ellers tilføjer filmen et tiltrængt positivt løft, alligevel underligt påklistret, ligesom det er tilfældet med rækken af tilbageblik, Jesus oplever i løbet sine pinsler. Næsten samtlige af disse tilbageblik har ingen anden funktion, end at vise velkendte passager fra de fire nytestamentlige evangelier filmen påstås at være baseret på. Kun en enkelt gang er sammenkoblingen af filmisk nutid og fortid effektiv, nemlig da Jesus falder med korset på vejen mod Golgata og der krydsklippes mellem denne hændelse og Jesus der falder som barn. Her virker tilbageblikket motiveret.

The Passion er uægtelig en uafrystelig filmoplevelse, som man tvinges til at reagere på, og det føler jeg, på en eller anden mærkværdig måde, Mel Gibson bør have cadeau for. Men spørgsmålet er, om det er så svært at provokere og vække afsky hos et filmpublikum. Det der er problematisk, er vel nærmere at gøre det på de rette præmisser og det gør Gibson ikke.

Caravaggio: *Christ at the Column* (1607).

Det ændrer dog ikke ved, at *The Passion* kommer til at stå som dette års absolut mest omdiskuterede mediebegivenhed, og det er måske netop fordi filmen formår at vise, hvor virkningsfuldt et medie, spillefilmen er, og i hvor stor grad film kan anfægte folk, at den har sin eksistensberettigelse. Det gør dog ikke *The Passion of The Christ* til nogen bedre film.

Faktaboks

Man kan læse en udførlig beskrivelse af de fleste centrale Jesusfilm [her](#).

A.O. Scotts anmeldelse kan læses i sin fulde længde [her](#).

På engelsk er udkommet:

Tatum, W. Barnes: *Jesus at the Movies: A Guide to the First Hundred Years* (Polebridge Press, 1998).

Walsh, Richard: *Reading the Gospels in the Dark: Portrayals of Jesus in Film* (Continuum International Publishing Group, 2003).

Sterns, Richard C.: *Savior on the Silver Screen* (Paulist, 1999).

[Udskriv denne artikel](#)

[Gem/åben denne artikel som PDF \(? Kb\)](#)

[Gem/åben hele nummeret som PDF \(??? Kb\)](#)

|| [forrige side](#) | [næste side](#) ||

16:9, april 2004, 2. årgang, nummer 6

8